

Måndagen den
11 oktober 1976

*Ersättare för
statsråd, m. m.*

Måndagen den 11 oktober

Kl. 14.00

§ 1 Ersättare för statsråd, m. m.

Herr TALMANNEN:

Jag får anmäla att följande ledamöter återtagit sina platser i riksdagen, nämligen

herr Olof Palme
fru Gertrud Sigurdsen
herr Bertil Zachrisson
" Ingvar Carlsson
" Thage Peterson
fru Anna-Greta Leijon
herr Sven Andersson
" Svante Lundkvist
" Carl Lidbom
" Rune Johansson
" Hans Gustafsson
" Eric Holmqvist
" Ingemund Bengtsson
" Gunnar Sträng
" Sven Aspling
fru Lena Hjelm-Wallén
herr Kjell-Olof Feldt och
" Bengt Norling.

Vidare får jag anmäla att följande ersättare kallats att träda i stället för respektive riksdagsledamöter under tid de är statsråd, nämligen

herr Björn Eliasson för herr Thorbjörn Fälldin,
fru Stina Andersson för fru Karin Söder,
" Ingrid Andersson för herr Eric Krönmark,
herr Lennart Bengtsson för herr Rune Gustavsson,
" Björn Körlof för herr Bo Turesson,
fröken Blenda Littmarck för herr Gösta Bohman,
fru Bonnie Bernström för herr Jan-Erik Wikström,
" Anna Wohlin-Andersson för herr Anders Dahlgren,
" Birgitta Rydle för herr Staffan Burenstam Linder,
herr Olle Wästberg för herr Per Ahlmark,
" Rolf Örjes för fru Elvy Olsson,
fru Stina Eliasson för herr Nils G. Åsling,
herr Axel Kristiansson för herr Johannes Antonsson,
fru Yvonne Hedvall för fru Britt Mogård,

Måndagen den
11 oktober 1976

Val av partigruppernas företrädare i talmanskonferensen

Val av ledamöter i utskotten

herr Lars Ahlmark för fru Ingegerd Troedsson,
" David Wirmark för herr Ingemar Mundebo,
" Carl Tham för herr Ola Ullsten och
" Torsten Sandberg för herr Olof Johansson.

§ 2 Val av partigruppernas företrädare i talmanskonferensen

Herr TALMANNEN:

Med stöd av 1 kap. 7 § och 7 kap. 12 § riksdagsordningen har partigrupperna till mig anmält följande personer att utgöra partiernas företrädare i talmanskonferensen, nämligen

fru Skantz (s)
herr Larsson i Staffanstorp (c)
" af Ugglas (m)
" Romanus (fp)
fru Marklund (vpk).

Till suppleanter har nominerats

herr Kristenson (s)
" Nilsson i Tvärålund (c)
" Carlshamre (m)
" Enlund (fp)
" Berndtson (vpk).

Jag förklarar de anmälda personerna valda till partigruppensföreträdare och suppleanter i talmanskonferensen för tiden till dess nästa lagtima riksmöte börjar.

§ 3 Val av ledamöter i utskotten

Herr WIRTÉN (fp):

Herr talman! Valberedningen har godkänt gemensamma listor för valen av ledamöter och suppleanter i utskotten. Valberedningens godkännande var emellertid inte enhälligt. Mot beslutet reserverade sig en ledamot, herr Hermansson.

I egenskap av ordförande i valberedningen ber jag att till herr talmannen få överlämna de gemensamma listorna.

Herr HERMANSSON (vpk):

Herr talman! Jag vill kort sammanfatta de synpunkter som vänsterpartiet kommunisternas riksdagsgrupp har på utskottsvalen. Inledningsvis vill jag därvid erinra om synpunkter som vi framförde vid motsvarande val 1971 och 1974.

Dessa var i huvudsak: Eftersom utskotten är riksdagens beredningsorgan är det ändamålsenligt att samtliga partigrupper i riksdagen är representerade i vart och ett av utskotten. Detta motsvarar också bäst grund-

lagens anda.

Då det inte gick att vinna anslutning från övriga partier till denna principiella ståndpunkt accepterade vpk-gruppen den fördelning av samtliga 240 utskottsplatser i riksdagen efter partiernas mandatställning som framkom som ett resultat av överläggningarna mellan partierna.

Detta har som bekant inneburit att vpk åren 1971–1973 innehaft 11 ordinarie utskottsplatser (på 17 mandat) och åren 1974–1976 13 ordinarie utskottsplatser (på 19 mandat). Från alla håll har vitsordats att det varit praktiskt att alla partier deltagit i utskottsarbetet.

En procentuell fördelning av utskottsplatserna enligt den praxis som tillämpades åren 1971–1976 skulle i den nyvalda riksdagen ge s + vpk sammanlagt 116 platser av 240. Därav skulle s erhålla 104 och vpk 12 (enligt en PM utarbetad inom den socialdemokratiska riksdagsgruppen).

Vid proportionella val utskott för utskott kan de borgerliga partierna i samverkan ta 8 platser av de 15 som finns i varje utskott. Det gör sammanlagt 128 utskottsplatser. Därefter skulle för s och vpk återstå sammanlagt 112 platser. En procentuell fördelning av dessa efter partiernas mandat ger vpk 11 platser.

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen har erbjudit vpk 8 utskottsplatser. Det innebär att vpk skulle bära hela den förlust av utskottsplatser jämfört med en procentuell fördelning som de borgerliga genom sin knappa röstövertikt kan tillfoga s + vpk, dvs. 4 platser. Förslaget är enligt vpk-gruppens mening oantagbart. Vi kan inte se något rimligt skäl till att man nu skall gå ifrån den norm med procentuell fördelning efter antalet mandat som var praxis under åren 1971–1976. Om utskottsmandat till visst antal skall delas mellan partier måste ju detta ske efter en norm och inte vara beroende av den ena partens godtycke.

Vpk:s riksdagsgrupp inlägger sin bestämda protest mot det utslag av maktfullkomlighet som ligger i åsidosättandet av den av partierna tidigare godkända praxisen för fördelning av utskottsplatserna. Vi förklarar att vi under dessa förhållanden icke kan delta i valet av utskott.

Herr talman! Vi beklagar den ökade arbetsbelastning som skapas för vår riksdagsgrupp, för kammaren och kammarens kansli liksom för talmännen genom att vår partigrupp på detta sätt ställts utanför utskottsarbetet. Jag hoppas uppriktigt att en ändring skall kunna ske vid nästkommande utskottsval.

Herr SVANBERG (s):

Herr talman! Sedan herr Hermansson här framfört vpk:s synpunkter på utskottsvalen finner jag anledning att helt kort redogöra för socialdemokraternas ståndpunkt. Vid proportionella val med borgerlig kartell resp. kartell mellan socialdemokraterna och vänsterpartiet kommunisterna skulle platserna fördela sig så, att de borgerliga skulle få 8 platser och socialdemokraterna 7 platser i varje utskott, medan vpk inte alls skulle bli representerat.

Det har dock från samtliga partier uttalats sympati för tanken att vpk

*Val av ledamöter i
utskotten*

av demokratiska skäl borde vara representerat i utskotten så långt detta är möjligt. Vpk har också varit representerat i utskotten med 12 ledamöter under de två senaste valperioderna. Inför dagens utskottsval har diskussionen endast gällt hur många platser vpk skulle besätta.

Eftersom de borgerliga för sin del krävt majoritet fullt ut i samtliga utskott, något som jag här inte polemiserar emot, ökar deras representation med 4 platser jämfört med vad som skulle gälla vid strikt procentuell fördelning, då kommunisterna skulle erhålla 11 eller 12 platser. Dessa 4 platser har alltså undandragits kommunisterna. Från socialdemokratiskt håll har vi erbjudit vpk 8 ordinarie platser och 8 suppleantplatser. Med detta har vi bidragit med vår kvot av de platser som bort tillkomma vpk, varför vi finner vårt handlande helt logiskt.

Vill man driva rättviseresonemanget än längre så kan man hävda, att av kommunisternas 11–12 platser skulle de borgerliga och vi bidra med hälften var, dvs. med 6 platser. Även då har vi fyllt vår kvot.

Jag vill beklaga att vpk nu ställer sig helt utanför utskottsarbetet, vilket inte är till fördel för kammarens arbete, men vi finner inte att vi från socialdemokratiskt håll på något sätt uppträtt obilligt gentemot vpk vid våra förhandlingar.

Herr NILSSON i Tvärålund (c):

Herr talman! Vi är inom centerns riksdagsgrupp helt införstådda med möjligheten att vänsterpartiet kommunisterna erhåller representation i riksdagens utskott. De icke-socialistiska partierna har majoritet i kammaren och har också bildat regering. Det är därför naturligt att dessa partier har majoritet i utskotten. Som vi nyss hörde polemiserar inte socialdemokraternas gruppledare mot detta. Frågan om vänsterpartiet kommunisternas placering i utskott blir således beroende av huruvida överenskommelse därom har kunnat träffas mellan socialdemokraterna och vänsterpartiet kommunisterna.

Efter härmed slutad överläggning anställdes val av 15 ledamöter i vart och ett av nedanstående utskott.

De av herr Wirtén för dessa val avlämnade, gemensamma listorna upplästes av herr talmannen och godkändes av kammaren, varvid befanns att följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, utsetts till *ledamöter* i

konstitutionsutskottet

- herr Boo (c)
- ” Johansson i Trollhättan (s)
- ” Björek i Nässjö (m)
- ” Mossberg (s)
- ” Fiskesjö (c)
- ” Sten Andersson i Stockholm (s)
- ” Lindahl i Hamburgsund (fp)

herr Svensson i Eskilstuna (s)
" Nordin (c)
" Karlsson i Malung (s)
" Schött (m)
" Gustafsson i Ronneby (s)
" Kindbom (c)
" Nyquist (s)
fru Hammarbacken (c)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av ledamöter i
uskotten*

finansutskottet

herr Kristiansson (c)
" Feldt (s)
" af Ugglas (m)
" Knut Johansson i Stockholm (s)
" Gustafsson i Stenkyrka (c)
" Jansson (s)
" Molin (fp)
" Pettersson i Malmö (s)
" Elmstedt (c)
" Gadd (s)
" Wachtmeister i Staffanstorp (m)
" Nilsson i Visby (s)
" Fågelsbo (c)
fru Gradin (s)
herr tredje vice talmannen Eriksson (fp)

skatteutskottet

herr Andersson i Knäred (c)
" Wärnberg (s)
" andre vice talmannen Magnusson (m)
" Kristenson (s)
" Josefson (c)
" Johansson i Jönköping (s)
" Hörberg (fp)
" Carlstein (s)
" Sundkvist (c)
" Westberg i Hofors (s)
" Söderström (m)
fru Normark (s)
herr Olsson i Järvsö (c)
" Boström (s)
fru Ahrland (fp)

justitieutskottet

herr Polstam (c)
fröken Mattson (s)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av ledamöter i
utskotten*

fru Kristensson (m)
herr Jönsson i Malmö (s)
" Johansson i Växjö (c)
" Nygren (s)
" Petersson i Röstånga (fp)
fru Bergander (s)
herr Raneskog (c)
fru Andersson i Kumla (s)
herr Winberg (m)
" Pettersson i Helsingborg (s)
fru Wiklund (c)
herr Lidbom (s)
fru André (c)

lagutskottet

herr Svanström (c)
" Andersson i Södertälje (s)
" Lidgard (m)
" Olsson i Timrå (s)
" Börjesson i Falköping (c)
fru Nilsson i Sunne (s)
herr Ekinge (fp)
" Andersson i Gamleby (s)
" Olsson i Sundsvall (c)
" Gillström (s)
fru Lindquist (m)
herr Konradsson (s)
fru Fredgardh (c)
herr Andréasson (s)
fru Karlsson (c)

utrikesutskottet

herr förste vice talmannen Bengtson (c)
fru Lewén-Eliasson (s)
herr Hernelius (m)
" Adamsson (s)
fru Nilsson i Kristianstad (c)
herr Palm (s)
" Åberg (fp)
" Göransson (s)
fru Jonäng (c)
herr Hellström (s)
fru Sundberg (m)
herr Ericson i Örebro (s)
" Korpås (c)
fru Sigurdson (s)
herr Wirmark (fp)

försvarsutskottet

herr Glimnér (c)
" Gustavsson i Eskilstuna (s)
" Petersson i Gäddvik (m)
" Holmqvist (s)
" Pettersson i Örebro (c)
" Gustavsson i Ängelholm (s)
" Karl Bengtsson i Varberg (fp)
fru Sundström (s)
herr Björk i Gävle (c)
" Brännström (s)
" Oskarson (m)
" Gustavsson i Nässjö (s)
fru Ekelund (c)
herr Hedberg (s)
" Lindblad (fp)

Måndag-
11 oktober 1910

*Val av ledamöter i
utskotten*

socialförsäkringsutskottet

herr Carlsson i Vikmanshyttan (c)
" Aspling (s)
" Ringaby (m)
" Augustsson (s)
" Magnusson i Nennesholm (c)
" Karlsson i Ronneby (s)
fröken Bergström (fp)
fru Håvik (s)
fröken Pehrsson (c)
herr Marcusson (s)
" Åkerlind (m)
" Nilsson i Kristianstad (s)
" Andersson i Nybro (c)
" Lindström (s)
" Andersson i Edsbro (c)

socialutskottet

herr Larsson i Öskevik (c)
" Karlsson i Huskvarna (s)
" Carlshamre (m)
" Svensson i Kungälv (s)
fröken Andersson (c)
fru Skantz (s)
herr Romanus (fp)
" Johnsson i Blentarp (s)
" Bengtsson i Göteborg (c)
" Nordberg (s)
" Leuchovius (m)

den
1 oktober 1976

herr Nilsson i Växjö (s)
fru Wigenfeldt (c)
herr Signell (s)
fru Swartz (fp)

*Val av ledamöter i
utskotten*

kulturutskottet

herr Sundman (c)
" Andersson i Lycksele (s)
" Nilsson i Agnäs (m)
" Leander (s)
" Eriksson i Ulfsbyn (c)
" Green (s)
fru Fränkel (fp)
" Johansson i Uddevalla (s)
herr Norrby (c)
" Sörenson (s)
fru Diesen (m)
herr Alsén (s)
fru Göthberg (c)
herr Bladh (s)
" Richardson (fp)

utbildningsutskottet

herr Larsson i Staffanstorps (c)
" Alemyr (s)
" Nordstrandh (m)
" Jönsson i Arlöv (s)
" Johansson i Skärstad (c)
" Wiklund (s)
fröken Hörlén (fp)
herr Gustafsson i Barkarby (s)
" Karlsson i Mariefred (c)
fru Hjelm-Wallén (s)
herr Strindberg (m)
" Sundgren (s)
fröken Rogestam (c)
herr Hagberg i Örebro (s)
" Ullenhag (fp)

trafikutskottet

herr Persson i Heden (c)
" Mellqvist (s)
" Lothigius (m)
" Lindahl i Lidingö (s)
" Håkansson i Rönneberga (c)
" Hjorth (s)

herr Sellgren (fp)
" Hugosson (s)
" Torwald (c)
" Rosqvist (s)
" Clarkson (m)
" Zachrisson (s)
" Stjernström (c)
" Östrand (s)
" Komstedt (m)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av ledamöter i
utskotten*

jordbruksutskottet

herr Larsson i Borrby (c)
" Lundkvist (s)
" Wachtmeister i Johannishus (m)
fru Theorin (s)
herr Jonasson (c)
fru Lundblad (s)
herr Enlund (fp)
" Lindberg (s)
" Johansson i Holmgården (c)
" Wictorsson (s)
" Andersson i Ljung (m)
" Olsson i Edane (s)
fru Fredrikson (c)
herr Strömberg i Vretstorp (s)
" Adolfsson (m)

näringsutskottet

herr Sjönell (c)
" Svanberg (s)
" Hovhammar (m)
" Bengtsson i Landskrona (s)
" Börjesson i Glömminge (c)
" Blomkvist (s)
" Andersson i Örebro (fp)
" Wååg (s)
fru Hambraeus (c)
herr Carlsson i Tyresö (s)
" Wijkman (m)
fru Hansson (s)
herr Petersson i Ronneby (c)
" Högström (s)
" Ångström (fp)

Nr 8*arbetsmarknadsutskottet*

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av suppleanter
i utskotten*

herr	Nilsson i Tvärålund (c)
"	Fagerlund (s)
"	Wennerfors (m)
"	Ingemund Bengtsson i Varberg (s)
"	Stridsman (c)
"	Nilsson i Östersund (s)
"	Wirtén (fp)
fru	Hörnlund (s)
herr	Gustafsson i Säffle (c)
"	Johansson i Simrishamn (s)
"	Fridolfsson (m)
fru	Ludvigsson (s)
herr	Fransson (c)
"	Nilsson i Kalmar (s)
"	Jonsson i Alingsås (fp)

civilutskottet

herr	Mattsson (c)
"	Bergman (s)
"	Danell (m)
"	Lindkvist (s)
"	Åkerfeldt (c)
"	Henrikson (s)
"	Strömberg i Botkyrka (fp)
"	Jadestig (s)
fröken	Eliasson (c)
fru	Landberg (s)
herr	Nisser (m)
fru	Dahl (s)
"	Andersson i Hjärtum (c)
herr	Persson i Karlstad (s)
"	Henmark (fp)

§ 4 Val av suppleanter i utskotten

Företogs val av beslutat antal suppleanter i utskotten, nämligen 17 i konstitutionsutskottet, 15 i finansutskottet, 16 i skatteutskottet, 16 i justitieutskottet, 17 i lagutskottet, 16 i utrikesutskottet, 16 i försvarsutskottet, 16 i socialförsäkringsutskottet, 15 i socialutskottet, 15 i kulturutskottet, 16 i utbildningsutskottet, 16 i trafikutskottet, 16 i jordbruksutskottet, 17 i näringsutskottet, 16 i arbetsmarknadsutskottet och 15 i civilutskottet.

Sedan de av herr Wirtén för dessa val avlämnade, gemensamma listorna upplästs av herr talmannen och godkänts av kammaren befanns att föl-

jande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, utsetts till *suppleanter* i

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av suppleanter
i utskotten*

konstitutionsutskottet

herr Eliasson (c)
fru Cederqvist (s)
herr Nyhage (m)
fröken Nilsson (s)
herr Olsson i Sösååala (c)
fru Stååberg (s)
herr Tarschys (fp)
" Gadd (s)
" Pettersson i Örebro (c)
" Sörensån (s)
" Unckel (m)
" Gustavsson i Ängelholm (s)
" Josefson (c)
" Wictorsson (s)
" Wåstberg i Stockholm (fp)
" Fransson (c)
" Molin (fp)

finansutskottet

herr Råmgård (c)
" Karlsson i Motala (s)
" Rydén (m)
" Gustavsson i Eskilstuna (s)
" Olsson i Sösååala (c)
fru Landberg (s)
herr Holger Bergqvist i Göteborg (fp)
" Johansson i Åmål (s)
fru Nilsson i Kristianstad (c)
" Flodström (s)
herr Knutson (m)
" Forslund (s)
" Gustafsson i Säfteå (c)
" Hååkansson i Trelleborg (s)
fru Winther (fp)

skatteutskottet

fru Odelsparå (c)
herr Peterson i Nacka (s)
" Lundgren (m)
" Forslund (s)
" Hallenius (c)
fru Hörnlund (s)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av suppleanter
i utskotten*

herr	Gustafsson i Borås (fp)
"	Marcusson (s)
"	Björk i Gävle (c)
"	Petersson i Lund (s)
"	Träff (m)
fru	Rönnung (s)
herr	Börjesson i Falköping (c)
"	Gustafsson i Ronneby (s)
"	Stensson (fp)
"	Rydén (m)

justitieutskottet

fru	Johnsson (c)
herr	Klöver (s)
"	Körlof (m)
"	Segerstedt (s)
"	Sundkvist (c)
fru	Mårtensson (s)
herr	Ullenhag (fp)
fru	Cederqvist (s)
herr	Karlsson i Mariefred (c)
fru	Gradin (s)
herr	Ollén (m)
"	Leander (s)
"	Bengtsson i Göteborg (c)
"	Nilsson i Visby (s)
fru	Bernström (fp)
"	Oskarsson (c)

lagutskottet

fru	Andersson i Täby (c)
herr	Silfverstrand (s)
"	Ollén (m)
fru	Johansson i Tidaholm (s)
herr	Eriksson i Ulfsbyn (c)
fröken	Mattson (s)
fru	Bernström (fp)
"	Normark (s)
herr	Håkansson i Rönneberga (c)
"	Lindström (s)
"	Aulin (m)
"	Larsson i Vänersborg (s)
"	Torwald (c)
"	Nilsson i Uddevalla (s)
fru	Håkansson (fp)
"	Odelsparr (c)
"	Ahrland (fp)

utrikesutskottet

herr Örjes (c)
" Jan Bergqvist i Göteborg (s)
fru af Ugglas (m)
herr Hugosson (s)
" Sjönell (c)
" Knut Johansson i Stockholm (s)
" Ångström (fp)
" Sten Andersson i Stockholm (s)
" Sundman (c)
" Lidbom (s)
" Siegbahn (m)
" Silfverstrand (s)
fru Tillander (c)
herr Andersson i Gävle (s)
" Tarschys (fp)
" Lundgren (m)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av suppleanter
i utskotten*

försvarsutskottet

fru Wohlin-Andersson (c)
herr Svartberg (s)
" Träff (m)
" Andersson i Gävle (s)
" Johansson i Växjö (c)
" Göransson (s)
" Dahlén (fp)
" Konradsson (s)
" Åkerfeldt (c)
" Svensson i Eskilstuna (s)
" Aulin (m)
fru Lewén-Eliasson (s)
herr Gustafsson i Stenkyrka (c)
" Wååg (s)
" Petersson i Röstånga (fp)
fru Hedvall (m)

socialförsäkringsutskottet

herr Hörnlund (c)
" Nilsson i Norrköping (s)
fröken Littmarck (m)
" Engman (s)
fru Andersson i Täby (c)
herr Larsson i Vänersborg (s)
" Dahlén (fp)
" Johansson i Arvika (s)
fröken Rogestam (c)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av suppleanter
i utskotten*

herr	Segerstedt (s)
fru	Hedvall (m)
"	Johansson i Tidaholm (s)
herr	Johansson i Skärstad (c)
fru	Andersson i Kumla (s)
herr	Gahrton (fp)
"	Olsson i Sundsvall (c)

socialutskottet

fru	Tillander (c)
herr	Alftin (s)
"	Biörck i Värmdö (m)
fröken	Öhrsvik (s)
herr	Hörlund (c)
fru	Mårtensson (s)
herr	Gahrton (fp)
"	Olsson i Timrå (s)
"	Magnusson i Nennesholm (c)
fru	Ludvigsson (s)
fröken	Littmarck (m)
fru	Dahl (s)
herr	Andersson i Nybro (c)
"	Ingemund Bengtsson i Varberg (s)
fru	Håkansson (fp)

kulturutskottet

fru	Eliasson (c)
"	Rönnung (s)
herr	Ahlmark i Uppsala (m)
"	Klöver (s)
"	Korpås (c)
fröken	Öhrsvik (s)
herr	Stensson (fp)
fröken	Engman (s)
herr	Stjernström (c)
"	Zachrisson (s)
"	Unckel (m)
"	Palm (s)
fröken	Eliasson (c)
herr	Palme (s)
"	Enlund (fp)

utbildningsutskottet

herr	Bengtsson i Hamneda (c)
"	Nilsson i Norrköping (s)
"	Nyhage (m)

herr Karlsson i Motala (s)
 " Elmstedt (c)
 " Gillström (s)
 " Richardson (fp)
 " Bladh (s)
 fröken Andersson (c)
 fru Sandéhn (s)
 " Rydle (m)
 herr Green (s)
 " Fiskesjö (c)
 " Sivert Andersson i Stockholm (s)
 " Jonsson i Alingsås (fp)
 " Biörck i Värmdö (m)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Val av suppleanter
i utskotten*

trafikutskottet

herr Johansson i Hållsta (c)
 " Johansson i Åmål (s)
 " Johansson i Vrångebäck (m)
 " Signell (s)
 fru Wohlin-Andersson (c)
 " Sandéhn (s)
 herr Rejdnell (fp)
 fru Stålberg (s)
 herr Jonasson (c)
 " Jonsson i Husum (s)
 " Dahlberg (m)
 " Ericson i Örebro (s)
 fröken Pehrsson (c)
 herr Norling (s)
 " Karl Bengtsson i Varberg (fp)
 " Stridsman (c)

jordbruksutskottet

herr Hallenius (c)
 " Alftin (s)
 " Johansson i Vrångebäck (m)
 " Karlsson i Malung (s)
 " Johnsson i Mölndal (c)
 " Jan Bergqvist i Göteborg (s)
 fru Anér (fp)
 herr Johansson i Simrishamn (s)
 " Kristiansson (c)
 " Svartberg (s)
 " Lorentzon i Ätran (m)
 fröken Nilsson (s)
 herr Persson i Heden (c)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

fru Radesjö (s)
herr Lindahl i Hamburgsund (fp)
fru Andersson i Hultsfred (m)

Val av suppleanter näringsutskottet
i utskotten

fru Oskarsson (c)
herr Pettersson i Lund (s)
" Siegbahn (m)
" Häll (s)
" Olsson i Järvsö (c)
" Jonsson i Husum (s)
" Holger Bergqvist i Göteborg (fp)
fru Radesjö (s)
herr Johansson i Hållsta (c)
" Sivert Andersson i Stockholm (s)
" Svensson i Skara (m)
" Nilsson i Järfälla (s)
" Granstedt (c)
" Johansson i Ljungby (s)
" Wästberg i Stockholm (fp)
" Lorentzon i Ätran (m)
" Wirtén (fp)

arbetsmarknadsutskottet

herr Granstedt (c)
fru Berglund (s)
" af Ugglas (m)
" Leijon (s)
herr Rämgård (c)
" Nygren (s)
fru Winther (fp)
herr Andréasson (s)
fru Jonäng (c)
herr Nordberg (s)
" Svensson i Skara (m)
" Johansson i Arvika (s)
" Johnsson i Mölndal (c)
fru Flodström (s)
herr Ekinge (fp)
" tredje vice talmannen Eriksson (fp)

civilutskottet

herr Sandberg (c)
" Brännström (s)
" Knutson (m)
" Håkansson i Trelleborg (s)

herr Andersson i Knäred (c)
" Andersson i Gamleby (s)
" Gustafsson i Borås (fp)
" Nilsson i Uddevalla (s)
" Johansson i Holmgården (c)
" Jönsson i Malmö (s)
" Dahlberg (m)
" Carlsson i Tyresö (s)
" Norrby (c)
" Häll (s)
" Rejdnell (fp)

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

*Kallelse till
konstituerande
sammanträden.*

*Motion om ladd-
ning av Barsebäck
2, m. m.*

§ 5 Kallelse till konstituerande sammanträden

Herr TALMANNEN:

Samtliga utskott kallas härmed till konstituerande sammanträde kl. 15.00 i resp. sammanträdeslokal.

§ 6 Föredrogs och hänvisades

Propositioner

1976/77:1 till konstitutionsutskottet

1976/77:2 till skatteutskottet

1976/77:3 till jordbruksutskottet

1976/77:5 till lagutskottet

1976/77:7 till arbetsmarknadsutskottet

1976/77:9 till skatteutskottet

§ 7 Motionen 1976/77:1 av herr Werner m. fl. om laddning av Barsebäck 2, m. m.

Föredrogs motionen 1976/77:1.

Herr TALMANNEN:

Motionen nr 1 av herr Werner m. fl. har väckts med stöd av bestämmelsen i 3 kap. 15 § riksdagsordningen om motion med anledning av händelse av större vikt som ej kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden. Jag finner emellertid inte de av motionärerna åberopade händelserna vara av sådan art att de kan utgöra grund för motionsrätt enligt ifrågakarande stadgande. Jag anser mig därför förhindrad att framställa proposition på yrkande om remiss till utskott av motionen nr 1 av herr Werner m. fl.

Herr WERNER (vpk):

Herr talman! Riksdagsordningen medger extraordinär motionsrätt på grund av s. k. inträffad händelse. Under förra valperioden medgavs de

Måndagen den
11 oktober 1976

Motion om laddning av Barsebäck 2, m. m.

borgerliga partierna sådan motionsrätt vid något tillfälle. Motiveringen var då förändringar i den ekonomiska konjunkturen.

När vpk nu motionerar om Barsebäck är det främst mot bakgrund av det i grund förändrade politiska läget. Vi har i detta avseende följande situation.

Den gamla regeringen genomdrev 1975 det största kärnkraftsprogrammet i världen – ett program som, räknat per invånare, är halvannan gång så stort som USA:s, tre gånger så stort som Frankrikes, sex gånger så stort som Japans och 25 gånger så stort som Sovjetunionens. Samma regering sökte låsa arbetarrörelsen vid ett accepterande av rovdraftens och kärnkraftssamhällets tänkande.

Valet innebar att regeringen föll. 1975 års kärnkraftsbeslut svävar därmed i luften.

Den nye statsministern har lovat att stoppa kärnkraften och marschen in i kärnkraftssamhället. Hans första aktiva politiska handling som regeringschef var att godkänna laddningen av Barsebäck 2.

Moderaterna – partiet som hjälpte regeringen Palme att rösta igenom kärnkraftsprogrammet – har ingått kompromiss med centern. Vad betyder då allt detta?

Det betyder att det gamla parlamentariska underlaget gått förlorat utan att man vet vari det nya består. Den verkliga innebörden av trepartikompromissen är fortfarande höljd i dunkel.

Vi vet inte hur många kärnkraftverk det blir. Vi vet inte de alternativa energikällornas plats i den ännu helt outformade och opreciserade nya energipolitiken. Vi vet inte vad de tre partierna vart för sig menar.

En sak är emellertid klar. Vi har ett helt nytt läge jämfört med vad som rådde vid kärnkraftsbeslutet 1975. Då kan man inte, menar vi, bara låta 1975 års program mekaniskt rulla vidare som om saken inte angick Sveriges riksdag. Detta program bör stoppas för att möjliggöra en ny, förutsättningslös diskussion. Riksdagen måste få diskutera det nya läget.

Vi begär inte av en tre dagar gammal regering att den skall ha ett detaljerat energipolitiskt program. Men vi begär att få veta huvuddragen i regeringens nya syn. Är den enhetlig? Om inte, hur står de tre partierna till varandra? Om detta måste riksdagen och svenska folket få klarhet, den klarhet som inte alls framgår av regeringsprogrammet.

Herr talman! Detta är bakgrunden och huvudmotiveringen till vår motion, och jag hemställer att motionen remitteras till vederbörande utskott.

* Herr förste vice talmannen BENGTON (c):

Herr talman! Stadgandet i 1866 års riksdagsordning 55 § om motionsrätt med anledning av under riksdagen inträffad händelse har i praxis tillämpats mycket restriktivt, och doktrinen har ställt sig bakom denna praxis.

Under förarbetena till författningsreformen diskuterades ingående huruvida den nya riksdagsordningen skulle innehålla ett motsvarande stadgande. Det framhölls att en uppmjukning av dittillsvarande praxis skulle

kunna medföra att ett stort antal motioner väcks efter den allmänna motionstidens utgång. Dessa farhågor föranledde grundlagberedningen att motsätta sig att någon motionsrätt med anledning av under riksdagen inträffad händelse över huvud taget medgavs. Det stadgande som sedermera intogs i den nya riksdagsordningen ger tydligare än den tidigare formuleringen uttryck för de överväganden som lett till den restriktiva tillämpningen av bestämmelserna i ämnet. Det krävs nu att motion väcks gemensamt av minst tio ledamöter, det skall gälla en händelse av större vikt och denna händelse skall inte ha kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden. I förarbetena underströks bestämmelsens undantagskaraktär och betydelsen av att stadgandet tillämpas på ett sådant sätt att regeln om tidsbegränsning av rätten att väcka fristående motioner inte urholkas.

De i den nu föreliggande motionen åberopade händelserna kan inte anses vara av sådan art att de utgör grund för motionsrätt enligt 3 kap. 15 § riksdagsordningen. Jag hemställer därför att kammaren avslår herr Werners yrkande att kammaren skall påfordra proposition på remiss till utskott av motionen nr 1.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på *dels* bifall till det av herr Werner framställda yrkandet att kammaren skulle påfordra remiss till utskott av motionen nr 1, *dels* avslag på detta yrkande, och förklarades den sistnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Werner begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren avslår herr Werners yrkande att kammaren skall påfordra remiss till utskott av motionen nr 1 av herr Werner m. fl. röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit herr Werners ifrågavarande yrkande.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Werner begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	292
Nej	–	15
Avstår	–	1

Motionen lades till handlingarna.

§ 8 Motionen 1976/77:2 av herr Werner m. fl. om den svenska järn- och stålindustrins situation

Föredrogs motionen 1976/77:2.

Motion om den svenska järn- och stålindustrins situation

Herr TALMANNEN:

Även motionen nr 2 av herr Werner m. fl. har väckts med stöd av bestämmelsen i 3 kap. 15 § riksdagsordningen om motion med anledning av händelse av större vikt som ej kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden. Jag finner emellertid inte heller i detta fall de av motionärerna åberopade händelserna vara av sådan art att de kan utgöra grund för motionsrätt enligt ifrågavarande stadgande. Jag anser mig därlför förhindrad att framställa proposition på yrkande om remiss till utskott av motionen nr 2 av herr Werner m. fl.

Herr WERNER (vpk):

Herr talman! Den händelse som vi hänvisar till i den motion det nu gäller, om stålindustrins framtid, har inte som det heter i 3 kap. 15 § riksdagsordningen "kunnat förutses eller beaktas under motionstid som avses i 10 § eller kunnat föranleda motionsrätt enligt annan bestämmelse i detta kapitel".

Vad som inträffat i Vikmanshyttan och Söderfors är inte bara i sig självt en anledning att ta upp järn- och stålindustrins problem. De nu nämnda orternas problem är representativa för ett stort antal bruksorter. När som helst kan de akuta konjunktur- och strukturproblemen inom järn- och stålindustrin skapa omfattande lokala och nationella sysselsättningsproblem. Åtgärder behövs nu.

Att de två privata storbolagen – Stora Kopparberg och Uddeholm – nu över de anställdas och kommunernas huvuden planerar att lägga ned verksamheten eller att företa långtgående inskränkningar i två bruksorter är en händelse av mycket stor vikt, inte minst för de anställda.

Den fackliga organisation i vilken Vikmanshyttans arbetare ingår – Metalls avdelning 63 – ser mycket allvarligt på det inträffade och ställer bl. a. följande krav på Stora Kopparberg:

att inga beslut fattas i Stora Kopparbergs styrelse som innebär inskränkningar eller försäljningar av Söderfors och Vikmanshyttan,

att de båda bruksorterna skall leva vidare i minst samma omfattning som tidigare och

att Stora Kopparberg skall investera i dessa orter för att trygga deras framtid.

Herr talman! Jag hemställer till kammaren att remittera vår motion till vederbörande utskott för att ge riksdagen tillfälle att behandla denna mycket allvarliga fråga.

Herr förste vice talmannen BENGTON (c):

Herr talman! Under hänvisning till den motivering som jag anförde beträffande motionen 1976/77:1 hemställer jag att kammaren avslår herr Werners yrkande att kammaren skall påfordra remiss till utskott av motionen 1976/77:2.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på *dels* bifall till det av herr Werner framställda yrkandet att kammaren skulle påfordra remiss till utskott av motionen nr 2, *dels* avslag på detta yrkande, och förklarades den sistnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Werner begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren avslår herr Werners yrkande att kammaren skall påfordra remiss till utskott av motionen nr 2 av herr Werner m. fl. röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit herr Werners ifrågavarande yrkande.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Werner begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	293
Nej	–	15
Avstår	–	1

Motionen lades till handlingarna.

§ 9 Föredrogs och hänvisades

Motion

1976/77:3 till näringsutskottet

§ 10 Anmälan av interpellation

Anmäldes och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 8 oktober

1976/77:1 av herr Hagel (vpk) till herr industriministern om åtgärder för att trygga sysselsättningen för varvsarbetare:

Varvskrisen har sin grund i redarnas ohämmade spekulation och rovdrift med varvsnäringen och i en statlig politik som understött redar-

Måndagen den
11 oktober 1976

*Anmälan av
interpellation*

intressena. Brist på långsiktig målsättning, samordning och planering har präglat varvpolitiken och varvens skötsel. Vänsterpartiet kommunisterna har vid flera tillfällen påvisat detta och ställt krav på förstatligande av samtliga storvarv för att göra en medveten varvspolitik möjlig. Denna handlingslinje har dess värre inte följts.

Statens ingripanden i varvsindustrin har varit dels stödåtgärder åt redarna-varvsägarna, dels uppremsning sedan varven körts i botten.

När staten övertog Eriksbergs Mekaniska Verkstad motiverades detta enligt propositionen med att staten skulle avvärja "det omedelbara hotet om en konkurs", som skulle "få allvarliga och svåröverskådliga konsekvenser. Ett stort antal människor vid EMV och vid underleverantörsföretagen skulle omgående bli utan arbete."

Regering och riksdag ansåg det nödvändigt med statligt engagemang. I propositionen anfördes:

"Något alternativ till ett statligt ägarskap i EMV vid fortsatt drift finns inte." Den provisoriska lösningen borde "i ett nästa steg följas av överväganden och åtgärder som syftar till att sätta in EMV i ett vidare sammanhang", vilket man ansåg sig åstadkomma genom varvskommisionens fortsatta arbete och skapandet av det halvstatliga Götaverken för varvsindustrin i Göteborg. En kraftig nedskärning av produktion och sysselsättning lades fram i ett program för den fortsatta verksamheten för storvarven i Sverige och påstods vara det enda möjliga.

Nu har i ett tal i Göteborg den 4 oktober VD i Statsföretag kommit med nya propåer som helt kan äventyra varvens framtid. Enligt pressen sade han sig vara tveksam om nuvarande insatser för att rädda svensk varvsindustri kommer att vara tillräckliga. Han befarade enligt Dagens Nyheter den 5 oktober 1976 att "den totala produktionskapaciteten även efter nu beslutade åtgärder kommer att vara för stor i förhållande till den framtida efterfrågan. Detta kan leda till behov av ytterligare drastiska ingrepp i denna bransch." Som tänkbar åtgärd övervägde han att staten "borde släppa in andra ägare i de statliga bolagen. Det borde också vara möjligt att børsintroducera lämpliga företag ur statsföretagsgruppen."

Hans Laurin, VD i halvstatliga Götaverken, påstår i ett uttalande i Göteborgs-Posten onsdagen den 6 oktober att det finns "all anledning att fundera i dessa riktningar".

Dessutom kan vi konstatera att sammanslagningen av Eriksbergs och Götaverkens motoravdelningar innebär att personalstyrkan minskas där samtidigt som det varnas för varsel på tjänstemannasidan.

Med hänvisning till det anförda vill jag till herr industriministern ställa följande fråga:

Vad avser regeringen göra för att trygga arbetstillfällena för landets varvsarbetare?

§ 11 Meddelande om frågor

Nr 8

Måndagen den
11 oktober 1976

Meddelades att följande frågor framställdes

den 8 oktober

*Meddelande om
frågor*

1976/77:5 av herr *Gahrton* (fp) till herr försvarsministern om formerna för betalning för i USA upphandlad försvarsmateriel:

Anser försvarsministern att den praxis som kom till användning vid utbetalningen av de s. k. Pentagonpengarna, dvs. de miljonbelopp som försvarsdepartementet utbetalat som betalning till generalmajor Rockly Triantafellu i det amerikanska flygvapnet, är rimlig eller avser försvarsministern att vidta någon åtgärd med anledning av de fakta som publicerats i svenska och amerikanska massmedia om saken?

1976/77:6 av herr *Stensson* (fp) till herr handelsministern om åtgärder mot nedläggning av mindre butiker:

Av en nyligen presenterad utredning om dagligvaruhandeln framgår att en mycket kraftig nedgång i antalet småbutiker kan komma att ske under de närmaste åren om inte särskilda åtgärder vidtas från statens sida.

Mot denna bakgrund vill jag fråga:

Avser handelsministern att föreslå några åtgärder för att förhindra nedläggningen av mindre butiker?

1976/77:7 av fru *Lantz* (vpk) till herr utbildningsministern om barnomsorgen för vuxenstuderande:

Det händer inte sällan att kvinnor tvingas avstå från studier och förvärvsarbete därför att den kommunala barnomsorgen är otillräcklig. På t. ex. utbildningens område motverkas den satsning som samhället gjort på vuxenutbildningen av det faktum att daghemsplatser fattas. Det är angeläget att problematiken kring barnomsorgen i samband med studier löses så att småbarnsföräldrar, oftast kvinnor, verkligen kan utnyttja möjligheterna till utbildning.

Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att lösa problemet med barnomsorg för vuxenstuderande?

1976/77:8 av herr *Fagerlund* (s) till herr industriministern om ökat statligt stöd till den manuella glasindustrin:

Kan riksdagen förvänta att regeringen snabbt lägger fram ett förslag om utökat statligt stöd till den manuella glasindustrin?

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 14.48.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert